

श्रीः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि॥

॥ श्रीशरणागतिदीपिका ॥

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using L^AT_EX and the **skt** font.

श्रीः

॥ श्रीशरणागतिदीपिका ॥

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि॥

पद्मा पतेः स्तुति पदेन विपच्यमानं
पश्यन्त्विह प्रपदन प्रवणा महान्तः।
मद्वाक्य संवलितमप्यजहत्स्वभावं
मान्यं यतीश्वर महानस संप्रदायम्॥ १ ॥

नित्यं श्रिया वसुधया च निषेव्यमाणं
निर्व्याज निर्भर दया भरितं विभाति।
वेदान्त वेदामिह वेगवती समीपे
दीप प्रकाश इति दैवतमद्वितीयम्॥ २ ॥

दीपस्त्वमेव जगतां दयिता रुचिस्ते
दीर्घं तमः प्रतिनिवर्त्यमिदं युवाभ्याम्।
स्तव्यं स्तव प्रियमतः शरणोक्ति वश्यं
स्तोतुं भवन्तमभिलष्यति जन्तुरेषः॥ ३ ॥

पद्माकरादुपगता परिषस्वजे त्वां
वेगा सरिद्विहरणा कलशाब्धि कन्या।
आहुस्तदा प्रभृति दीप समावभासम्
आजानतो मरकत प्रतिमं वपुस्ते॥ ४ ॥

स्वामिन् गभीर सुभगं श्रम हारि पुंसां
माधुर्य रम्यमनघं मणि भङ्ग दृश्यम्।
वेगान्तरे वितनुते प्रतिबिम्ब शोभां
लक्ष्मी सरः सरसिजाश्रयमङ्गकं ते॥ ५ ॥

आविश्य धारयसि विश्वममुष्य यन्ता
 शेषी श्रियः पतिरशेष तनुर्निदानम्।
 इत्यादि लक्षण गणैः पुरुषोत्तमं त्वां
 जानाति यो जगति सर्वविदेष गीतः ॥ ६ ॥

विश्वं शुभाश्रयवदीश वपुस्त्वदीयं
 सर्वा गिरस्त्वयि पतन्ति ततोऽसि सर्वः।
 सर्वे च वेद विधयस्त्वदनुग्रहार्थाः
 सर्वाधिकस्त्वमिति तत्त्व विदस्तदाहुः ॥ ७ ॥

ज्ञानं बलं नियमन क्षमताऽथ वीर्यं
 शक्तिश्च तेज इति ते गुण षड्गमाद्यम्।
 सर्वातिशायिनि हिमोपवनेश्च यस्मिन्
 अन्तर्गतो जगदिव त्वयि सद्गुणौघः ॥ ८ ॥

दीपावभास दयया विधि पूर्वमेतत्
 विश्वं विधाय निगमानपि दत्तवन्तम्।
 शिष्यायिताः शरणयन्ति मुमुक्षवस्त्वाम्
 आद्यं गुरुं गुरुपरंपरयाऽधिगम्यम् ॥ ९ ॥

सत्ता स्थिति प्रयतन प्रमुखैरुपात्तं
 स्वार्थं सदैव भवता स्वयमेव विश्वम्।
 दीप प्रकाश तदिह त्वदवाप्तये त्वाम्
 अव्याज सिद्धमनपायम् उपायमाहुः ॥ १० ॥

भोग्यं मुकुन्द गुण भेदमचेतनेषु
 भोक्तृत्वमात्मनि निवेश्य निजेच्छयैव।
 पाञ्चालिका शुक विभूषण भोग दायी
 सम्प्राडिवात्मसमया सह मोदसे त्वम् ॥ ११ ॥

त्वां मातरं च पितरं सहजं निवासं
 सन्तः समेत्य शरणं सुहृदं गतिं च।

निःसीम नित्य निरवद्य सुख प्रकाशं
दीप प्रकाश सविभूति गुणं विशन्ति ॥ १२ ॥

जन्तोरमुष्य जनने विधि शम्भु दृष्टौ
रागादिनेव रजसा तमसा च योगः।
द्वैपायन प्रभृतयस्त्वदवेक्षितानां
सत्त्वं विमुक्ति नियतं भवतीत्युशन्ति ॥ १३ ॥

कर्मस्वनादि विषमेषु समो दयाळुः
स्वेनैव क्लृप्त मपदेश मवेक्षमाणः।
स्वप्राप्तये तनुभृतां त्वरसे मुकुन्द
स्वाभाविकं तव सुहृत्त्वमिदं गृणन्ति ॥ १४ ॥

निद्रायितान् निगम वर्त्मनि चारु दर्शी
प्रस्थान शक्ति रहितान् प्रतिबोध्य जन्तून्।
जीर्ण स्तनन्धय जडान्धमुखानिवास्मान्
नेतुं मुकुन्द यतसे दयया सह त्वम् ॥ १५ ॥

भक्तिः प्रपत्तिरथ वा भगवन् तदुक्तिः
तन्निष्ठ संश्रय इतीव विकल्प्यमानम्।
यं कंचिदेक मुपपादयता त्वयैव
त्रातास्तरन्त्यवसरे भविनो भवाब्धिम् ॥ १६ ॥

नाना विधै रकपटै रजहत्स्वभावैः
अप्राकृतैर्निज विहार वशेन सिद्धैः।
आत्मीय रक्षण विपक्षविनाशनार्थैः
संस्थापयस्यनघ जन्मभिराद्य धर्मम् ॥ १७ ॥

निम्नोन्नतानि निखिलानि पदानि गाढं
मज्जन्ति ते महिम सागर शीकरेषु।
नीरन्ध्रमाश्रयसि नीचजनान् तथाऽपि
शीलेन हन्त शिशिरोपवनेश्वर त्वम् ॥ १८ ॥

काशी वृकान्धक शरासन बाण गङ्गा-
 संभूति नामकृतिसंवदनाद्बुदन्तैः।
 स्वोक्त्यम्बरीष भय शाप मुखैश्च शम्भुं
 त्वन्निष्प्रमीक्षितवतामिह कः शरण्यः ॥ १९ ॥

क्वासौ विभुः क्व वयमित्युपसत्ति भीतान्
 जन्तून् क्षणात् त्वदनुवृत्तिषु योग्ययन्ती।
 संप्राप्त सद्गुरु तनोः समये दयाळोः
 आत्मावधिर्भवति संस्कृतधीः क्षणं ते ॥ २० ॥

योग्यं यमैश्च नियमैश्च विधाय चित्तं
 सन्तो जितासनतया स्ववशासु वर्गाः।
 प्रत्याहृतेन्द्रिय गणाः स्थिर धारणास्त्वां
 ध्यात्वा समाधि युगळेन विलोकयन्ति ॥ २१ ॥

पद्माभिराम वदनेक्षण पाणि पादं
 दिव्यायुधाभरण माल्य विलेपनं त्वाम्।
 योगेन नाथ शभमाश्रय मात्मवन्तः
 सालम्बनेन परिचिन्त्य न यान्ति तृप्तिम् ॥ २२ ॥

मानातिलङ्घि सुख बोध महाम्बुराशौ
 मग्नास्त्रिसीम रहिते भवतः स्वरूपे।
 ताप त्रयेण विहतिं न भजन्ति सन्तः
 संसार घर्म जनितेन समाधिमन्तः ॥ २३ ॥

धी संस्कृतान् विदधतामिह कर्म भेदान्
 शुद्धं जिते मनसि चिन्तयतां स्वमेकम्।
 त्वत्कर्म सक्त मनसामपि चापरेषां
 सूते फलान्यभिमतानि भवान् प्रसन्नः ॥ २४ ॥

उद्वाह भावमपहाय यथैव खर्वः
 प्रांशुं फलार्थं मभियाचति योगि चिन्त्य।

एवं सदुष्करमुपाय गणं विहाय
स्थाने निवेशयति तस्य विचक्षणस्त्वाम् ॥ २५ ॥

नित्यालसार्हमभयं निरपेक्षमन्यैः
विश्वाधिकार मखिलाभिमत प्रसूतिम्।
शिक्षाविशेषसुभगं व्यवसाय सिद्धाः
सत्कुर्वते त्वयि मुकुन्द षडङ्ग योगम् ॥ २६ ॥

त्वत्प्रातिकूल्य विमुखाः स्फुरदानुकूल्याः
कृत्वा पुनः कृपणतां विगतातिशङ्काः।
स्वामिन् भव स्वयमुपाय इतीरयन्तः
त्वय्यर्पयन्ति निज भारमपार शक्तौ ॥ २७ ॥

अर्थान्तरेषु विमुखान् अधिकार हानेः
श्रद्धाधनान् त्वदनुभूति विळम्ब भीतान्।
दीप प्रकाश लभसे सुचिरात् कृतीव
न्यस्तात्मनस्तव पदे निभृतान् प्रपन्नान् ॥ २८ ॥

मन्त्रैरनुश्रव मुखेष्वधिगम्यमानैः
स्वाधि क्रिया समुचितैर्यदि वाऽन्यवाक्यैः।
नाथ त्वदीय चरणौ शरणं गतानां
नैवायुतायुत कलाऽप्यपरैरवाप्या ॥ २९ ॥

दत्ताः प्रजा जनकवत् तव देशिकेन्द्रैः
पत्याऽभिनन्द्य भवता परिणीयमानाः।
मध्ये सतां महितभोग विशेष सिद्धुचै
माङ्गल्य सूत्रमिव बिभ्रति किङ्करत्वम् ॥ ३० ॥

दिव्ये पदे नियत किङ्करताधिराज्यं
दातुं त्वदीय दयया विहिताभिषेकाः।
आदेहपातमनघाः परिचर्यया ते
युञ्जानचिन्त्य युवराज पदं भजन्ति ॥ ३१ ॥

त्वां पाञ्चरात्रिक नयेन पृथग्विधेन
 वैखानसेन च पथा नियताधिकाराः।
 संज्ञा विशेष नियमेन समर्चयन्तः
 प्रीत्या नयन्ति फलवन्ति दिनानि धन्याः ॥ ३२ ॥

वर्णाश्रमादि नियत क्रम सूत्र बद्धा
 भक्त्या यथार्हं विनिवेशित पत्र पुष्पा।
 मालेव काल विहिता हृदयङ्गमा त्वाम्
 आमोदयत्यनुपराग धियां सपर्या ॥ ३३ ॥

ब्रह्मा गिरीश इतरेऽप्यमरा य एते
 निर्धूय तान् निरय तुल्य फल प्रसूतीन्।
 प्राप्तुं तवैव पद पद्म युगं प्रतीताः
 पातिव्रतीं त्वयि वहन्ति परावरज्ञाः ॥ ३४ ॥

नाथ त्वदिष्ट विनियोग निशेष सिद्धं
 शेषत्व सारमनपेक्ष्य निजं गुणज्ञाः।
 भक्तेषु ते वर गुणार्णव पारतन्त्र्यात्
 दास्यं भजन्ति विपणि व्यवहार योग्यम् ॥ ३५ ॥

सद्भिस्त्वदेक शरणैर्नियतं सनाथाः
 सर्पादिवत् त्वदपराधिषु दूर याताः।
 धीरास्तृणीकृत विरिञ्च पुरन्दराद्याः
 कालं क्षिपन्ति भगवन् करणैरवन्ध्यैः ॥ ३६ ॥

वागादिकं मनसि तत् पवने स जीवे
 भूतेष्वयं पुनरसौ त्वयि तैः समेति।
 साधारणोत्क्रमण कर्म समाश्रितानां
 यन्त्रा मृकुन्द भवतैव यथा यमादेः ॥ ३७ ॥

सव्यान्ययो रयनयोर्निशि वासरे वा
 सङ्कल्पितायु रवधीन् सपदि प्रपन्नान्।

हार्दः स्वयं निजपदे विनिवेशयिष्यन्
नाडीं प्रवेशयसि नाथ शताधिकां त्वम् ॥ ३८ ॥

अर्चिर्दिनं विशदपक्ष उदक्प्रयाणं
संवत्सरो मरुदशीतकरः शशाङ्कः ।
सौदामनी जलपतिर्वलजित् प्रजेशः
इत्यातिवाहिक सखो नयसि स्वकीयान् ॥ ३९ ॥

त्वच्छेष वृत्त्यनुगुणैर्महितैर्गुणौघैः
आविर्भवत्ययुतसिद्ध निज स्वरूपे ।
त्वल्लक्ष्णेषु नियतेष्वपि भोगे मात्रे
साम्यं भजन्ति परमं भवता विमुक्ताः ॥ ४० ॥

इत्थं त्वदेक शरणैरनघैरवाप्ये
त्वत्किङ्करत्व विभवे स्पृहयाऽपराध्यन् ।
आत्मा ममेति भगवन् भवतैव गीताः
वाचो निरीक्ष्य भरणीय इह त्वयाऽहम् ॥ ४१ ॥

पद्मा मही प्रभृतिभिः परिभुक्त भूम्नः
का हानिरत्र मयि भोक्तरि ते भवित्री ।
दुष्येत् किमङ्घ्रि तटिनी तव देव सेव्या
दुर्वार तर्ष चपलेन शुनाऽवलीढा ॥ ४२ ॥

सत्वानि नाथ विविधान्यभिसञ्जिघृक्षोः
संसार नाट्य रसिकस्य तवास्तु तृप्त्यै ।
प्रत्यक्पराङ्मुख मतेरसमीक्ष्य कर्तुः
प्राचीन सज्जन विडम्बन भूमिका मे ॥ ४३ ॥

कर्तव्यमित्यनुकलं कलयाम्यकृत्यं
स्वामिन्नकृत्यमिति कृत्यमपि त्यजामि ।
अन्यद् व्यतिक्रमण जातमनन्तमर्थ-
स्थाने दया भवतु ते मयि सार्वभौमी ॥ ४४ ॥

यं पूर्वमाश्रित जनेषु भवान् यथावत्
 धर्मं परं प्रणिजगौ स्वयमानृशंस्यम्।
 संस्मारितस्त्वमसि तस्य शरण्य भावात्
 नाथ त्वदात्त समया ननु मादृशार्थम् ॥ ४५ ॥

त्राणं भवेति सकृदुक्ति समुद्यतानां
 तैस्तैरसह्य वृजिनैरुदरंभरिस्ते।
 सत्यापिता शतमखात्मज शङ्करादौ
 नाथ क्षमा न खलु जन्तुषु मद्विवर्जम् ॥ ४६ ॥

कर्मादिषु त्रिषु कथां कथमप्यजानन्
 कामादि मेदुरतया कलुष प्रवृत्तिः।
 साकेत संभव चराचरजन्तु नीत्या
 वीक्ष्यः प्रभो विषय वासितयाऽप्यहं ते ॥ ४७ ॥

ब्रह्माण्ड लक्ष शत कोटि गणाननन्तान्
 एक क्षणे विपरिवर्त्य विलज्जमानाम्।
 मत्पाप राशि मथने मधुदर्प हन्त्रीं
 शक्तिं नियुङ्क्ष्व शरणागतवत्सल त्वम् ॥ ४८ ॥

आस्तां प्रपत्तिरिह देशिकसाक्षिका मे
 सिद्धा तदुक्तिरनघा त्वदवेक्षितार्था।
 न्यस्तस्य पूर्वनिपुणैस्त्वयि नन्विदानीं
 पूर्णे मुकुन्द पुनरुक्त उपाय एषः ॥ ४९ ॥

यद्वा मदर्थं परिचिन्तनया तवालं
 संज्ञा प्रपन्न इति साहसिको विभर्मि।
 एवं स्थिते त्वदपवाद निवृत्तये मां
 पात्रीकुरुष्व भगवन् भवतः कृपायाः ॥ ५० ॥

त्यागे गुणेश शरणागत संज्ञिनो मे
 स्त्यानागसोऽपि सहसैव परिग्रहे वा।

किं नाम कुत्र भवतीति कृपादिभिस्ते
गूढं निरूपय गुणेतर तारतम्यम् ॥ ५१ ॥

स्वामी दया जलनिधिर्मधुरः क्षमावान्
शीलाधिकः श्रित वशः शुचिरत्युदारः।
एतानि हातुमनघो न किलार्हसि त्वं
विख्यातिमन्ति बिरुदानि मया सहैव ॥ ५२ ॥

वेला धनञ्जय रथादिषु वाचिकैः स्वैः
आघोषितामखिलजन्तु शरण्यतां ते।
जानन् दशानन शतादधिकागसोऽपि
पश्यामि दत्तमभयं स्वकृते त्वया मे ॥ ५३ ॥

रक्ष्यस्त्वया तव भरोऽस्म्यहमित्यपूर्वान्
वर्णानिमा नहृदयानपि वाचयित्वा।
मद्दोष निर्जित गुणो महिषी समक्षं
मा भूस्त्वदन्य इव मोघ परिश्रमस्त्वम् ॥ ५४ ॥

मुख्यं च यत्प्रपदनं स्वयमेव साध्यं
दातव्यमीश कृपया तदपि त्वयैव।
तन्मे भवच्चरण सङ्गवती मवस्थां
पश्यन्नुपाय फलयोरुचितं विधेयाः ॥ ५५ ॥

अल्पास्थिरै रसुखजै रसुखावसानैः
दुःखान्वितैरनुचितै रभिमान मूलैः।
प्रत्यक्परागनुभवैः परिघूर्णितं मां
त्वय्येव नाथ चरितार्थय निर्विविक्षुम् ॥ ५६ ॥

तत्त्वावबोध शमित प्रतिकूल वृत्तिं
कैङ्कर्य लब्ध करण त्रय सामरस्यम्।
कृत्वा त्वदन्य विमुखं कृपया स्वयं मां
स्फातिं दृशोः प्रतिलभस्व जगज्जनन्याः ॥ ५७ ॥

इत्थं स्तुति प्रभृतयो यदि संमताः स्युः
यद्वाऽपराध पदवीष्वभिसंविशन्ति ।
स्तोकानुकूल्य कणिका वश वर्तिनस्ते
प्रीति क्षमा प्रसरयोरहमस्मि लक्ष्यम् ॥ ५८ ॥

स्नेहोपपन्न विषयः स्व दशा विशेषात्
भूयस्तमिस्र शमनीं भुवि वेङ्कटेशः ।
दिव्यां स्तुतिं निरमिमीत सतां नियोगात्
दीपप्रकाश शरणागति दीपिकाख्याम् ॥ ५९ ॥

॥ इति श्रीशरणागतिदीपिका समाप्ता ॥

कवितार्किकसिंहाय कल्याणगुणशालिने ।
श्रीमते वेङ्कटेशाय वेदान्तगुरवे नमः ॥